(Nro. 276.)

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek Nro. 139. 29. Listopada 1822.

Wiadomości kraiowe.

Okólnik
C. K. Rządu kraiowego.
O stanowieniu Opiekunów dla dzieci przyiętych do domu podrzutków i sierót.

Na uczynione zapytanie z powodu zaszłey rozprawy między C. K. Rządem Niższo-Austryiackim i Niższo-Austryiackim Sądem Appellacyynym względem tego: czyli, w iakim przypadku, i z iakiem oznaczeniem prawa, dzieciom w domach podrzutków i sierót znayduiącym się, opiekunowie maiątku dodani bydź maią? Naywyższy C. K. Trybunał Sprawiedliwości, za porozumieniem się z C. K. Kommissyią nadworną w rzeczach prawodawstwa i C. K. połączoną Kancelaryią nadworną, zawyrokował pod d. 17go Sierpnia 1822 co następuie:

§. 1. Dyrekcyia instytutu sierót i podrzutków, zastępuie mieysce opiekuna dla wszystkich dzieci, iey pieczy oddanych. A zatem Sąd zwierzchni opiekuńczy w zwyczaynym porządku żadnego innego opiekuna tym dzieciom stanowić nie ma, dopóki takowe w domach sierót lub podrzutków znayduią się, lub pod dozorem Dyrekcyi onychże, utrzymywane i wychowywane zostaią.

§. 2. Mniey znaczące dla sierót i podrzutków podarunki, małe ilości pieniężne, które sobie takowe dzieci usługą, pracą lub innym sposobem zarobią, i roczne ich dochody, ieżeli nieprzewyższaią iednorocznego wyd tku na życie sieroty, zachowane bydź maią w Dyrekcyi instytutu sierót i podrzutków, która niemi zarządzać i z nich rachunki tylko politycznéy Władzy składać ma. Gdyby zas na którego z sierót lub podrzutków spadł maiątek nieruchomy, alboteż i ruchomy, lecz znaczny, na tenczas zwierzchni sąd opiekuńczy ustanowić ma do zarządzenia takowym maiątkiem osobnego opiekuna, a względem zapewnienia i zachowania maiątku ruchomego, do powszechnych przepisów prawa stosować się należy.

§. 3. Jeżeli któremu dziecku przed iego przyięciem do domu sierót, opiekun został przydany, lub ieżeli dla więcey dzieci mało letnich, łoża prawego i iednego oyca, z których iedno znayduię się w domu sierót lub podrzutków, opiekuna Sąd wyznaczył, lub zarząd maiątku sieroty albo iakiego podrzutka takowemu powierzył, wtedy opiekun ów nie będzie miał żadnego wpływu na wychowanie małoletnego póty, dopóki takowy pod dozorem Dyrekcyi instytutu sierót i podrzutków zostawać będzie.

§. 4. Jak tylko opieka Dyrekcyi domu sierót lub podrzutków nad byłem pod iey dozorem dzieckiem łoża nieprawego, lub nie maiącem oyca ustaie, tedy nowy opiekun, przydany onemu bydź ma, lub dawniey iuż wyznaczony wezwany do przyięcia w swoię staranność osoby małoletnego. Dyrekcyia przeto o każdem dziecięciu występuiącem z pod iey utrzymywania, donieść ma niezwłocznie Sądowi zwierzchnemu opiekuńczemu, oraz go uwiadomić o wieku dziecięcia, iego rodzicach, ieżeli są wiadomi lub naybliższych krewnych, niemniey o mieyscu iego urodzenia lub znalezienia i spadłym może na niego maiątku. Wolno iest Dyrekcyi przedstawić Sądowi opiekuna. Sądom miast głównych, można od trzech do trzech miesięcy naprzód przesełać wykazy wszystkich sierót i podrzutków, maiących w następnym ćwierćroczu z pod iey utrzymywania wystąpić.

§. 5. Jeżeli oyciec wiadomy dziecka łoża prawego i pod dozorem domu sierót lub podrzutków zostaiącego, inne ieszcze dzieci małoletnie pozostawił, sądownictwo względem tych wszystkich małoletnich dzieci oznaczone bydź ma podług powszechnych przepisów prawa. Oprócz tego przypadku sądownictwo i zwierzchnia opieka nad sierotą lub podrzutkiem należy do sądu zwyczaynego w owem mieyscu, w którem podtenczas dziecię takowe znayduie się, gdzie Sąd ten ustanowi dla niego opiekuna podług powyżey określonych przepisów, lub, ieżeli dziecię na mocy istnieiących ustaw ma prawo do uprzywileiowaney Instancyi swoiego oyca, należy pod uprzywileiowane sądownictwo tego Sądu, w którego obwodzie sądowniczym przebywa.

)(

Co w skutek Dekretu wysokiey Kancelaryi nadwornéy z dnia 12go Września 1822 do Nru. 25051/2316 do powszechnéy podaie się wiadomości.

We Lwowie d. 8. Paźdz. 1822.

(*Podpisy*).

Uwiadomienia

I. Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 15. Września r. b. i stosownie do przepisów naywyższego uniwersału z d. 8. Grudnia 1820 nadadź raczył pięćletny przywiley Józefowi Benedyktowi Withalm Budowniczemu w Gracu na rynku ciesielskim (Zimmerplatz) pod Nrm. 155 mieszkaiącemu, na wynalazek ogniotrwałego pokostu, którego użytek suknie, niepokryte części skóry, drabiny ogniowe i inne w przypadkach ognia potrzebne narzędzia, tudzież słomę, płótno i papier od spalenia zabezpiecza i tym sposobem skutkuie, że w pociągnionem takowym pokostem naczyniu drewnianem płyny gotować można, bez naymnieyszego nadwerężenia naczynia przez płomień; równie też na wynalazek lakieru osuszaiącego, który za potrzebnem poprzedniczem przygotowaniem tę własność przybiera, że zawsze do punktu średniego muru wilgoć ściąga, każdą iakimkolwiek sposobem zawilgoconą ścianę na zawsze osusza, i że przez użycie tego lakieru całe facyiady domów, kamienne kolumny, figury, płyty filarowe i gzymsy u okien farbami gustownemi i na odmianę powietrza wytrzymałemi, pociągnąć można.«

II. Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 16. Września r. b. i stosownie do przepisów naywyższego patentu z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź raczył pięćletny przywiley czeladnikowi kupieckiemu Michałowi Kastner mieszkaiącemu w Wiedniu na przedmieściu nad Winą pod Nrm. 47, na poprawę machiny do robienia gwoździ służącey, która 1.) za połowę zwyczaynych kosztów bardzo prędko i korzystnie sporządzona bydź może, i bardzo małym reparacyiom podlega; 2.) dla szykownego urządzenia swego z małą odmianą w dwoiaki sposób użyta bydź może; 3.) przez dodanie blachy zasuwney, klamki, a nad tą korby, i drąga żelaznego pod spodem do przyciągania bardzo prędko zastanowiona i zaraz znowu w ruch puszczona bydź może, i 4.) tę korzyść przynosi, że przygotowanie i robota sama prędko i bez ognia idzie, przez co bardzo wiele materyiału palnego oszczędza się, a gwoździom, od których drzewo nie tak łatwo kole się, czystość dobroć i stosowność nadaie się.

Kurs Wiedeński z dnia 20go Listopada: Obligacyie długu Stanu 5 procentowe w M.K. 85 15/16.— Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M. K.———.— Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. K. 102 7/8.— Certyfikaty na pożycz. z r. 1821 za 100 M.K. ——— —Kurs na Augszburg za 100 Kur. 199 Uso. — Moneta konwencyyna za 100, 249 7/8.— Akcyie bankowe, iedna po 928 3/10 ZR. M. K.

Wiadomości zagraniczne.

Indyie Zachodnie.

Donoszą z Port-au-Prince d. 15. Września: »Panowały tu niespokoyności z końcem zeszłego miesiąca. Duchem burzliwym podżegniony obywatel, nązwiskiem Darfour, powstał przeciw Rządowi i ośmiu równie niespokoynych obywatelów na swoię stronę przyciągnął. Oszukali się w nadziei, że będą mieli więcey zwolenników. Poymano ich, Darfoura stracono, a innych wywołano z kraiu.«

Zjednoczone Stany Ameryki północnéy

Północno - Amerykańskie Gazety przybyłe do Londynu dochodzą do d. 9. Paźdz. Ostatnie doniesienia Sądu Zdrowia w Nowym Yorku twierdzą, że zgniła gorączka ustała. Dzień 11. Października był wyznaczony od Mayora, Aldermanów i od Nowo-Yorkskiey Rady Stanu na dzień pokuty i modłów, w którym Boga miano prosić, ażeby ukończyła się choroba a powróciło zdrowie. Doniesienia z Penzakoli uwiadamiaią nas, iak wielka zaraza panuie w tém mieście. Jedna z Gazet pisze pod d. 5. Października, że 15 ludzi pogrzebano tam iednego poranku, którzy na zgniłą gorączkę umarli. Wielkorządzca i znakomitsi mieszkańcy opuścili miasto. — Następuiący iest wyciąg listu pisanego z Penzakoli d. 30. Sierpnia: »Te kilka wierszy, które piszę do WPana, może będą ostatniemi, gdyż zgniła gorączka panuie tu tak dalece, że każdy śmierci oczekiwać powinien. Ponieważ większą część nocy przy chorych przepędzać muszę, słaby iestem i zmordowany, lecz nie porzucę moich usiłowań bo ufam w Bogu. W téy chwili nie mamy dosyć ludzi, by pogrzebywali umarłych i robili trunny. Wielu iuż właśnie bez trunnien umarło. Lekarze puszczaią krew chorym, daią im soli epsomskiéy i zapisuią ciepłą kąpiel; czasem nawet kładą na ich głowy Hiszpańskie muchy.« Niestety! i w Nowym Orleanie pokazała się zgniła gorączka. — Podczas ostatniego posiedzenia w celu prawodawstwa Tennenssy zrobiono bill ku poprawie istnieiących praw ożenienia. Żaden biały człowiek pod karą 50 dollarów nie

powinien się żenić z czarną kobietą albo z mulatką, żaden z duchownych pod takąż samą karą nie może dawać im ślubu, a gdyby to wszelako nastąpić miało, połączenie takie iest nieważne. Jeżeli biały człowiek będzie z murzynką albo z mulatką, iak mąż z żoną zapłaci 500 dollarów i oprócz tego od Sądu obwodowego tak będzie ukarany, iak Sąd ten za rzecz słuszną poczyta.

Hiszpaniia.

Ministrowie byłego Ministeryium Sądownie ścigani są teraz od Jeneralnego Prokuratora za wypadki z dnia 7. Lipca. Gdy d. 28. Października powzięli wiadomość, że uwięzieni będą, wszyscy się pokryli. W samey istocie d. 29. o 2 godzinie z rana przybyło 10 żołnierzy do P. Martinez de la Rosa, ażeby go uwięzić, lecz nie był w domu. Udali się potem i do innych, z których iedynie znaleziono Ministra Zamorskich Państw P. Clemencin. Mówią, że Jenerał Romarato, były Minister Marynarki sam stawił się iako więzień. Innych, to iest: PP. Garely, Ministra Sprawiedliwości; Balaurata, Ministra Woyny; Sierra-Pambleya, Ministra Skarbu nie można było wyszukać.

W Manilli, Stolicy wysp Filippińskich należących do Hiszpanii, odkryto spisek maiący na celu złożenie z urzędu Jenerała Kapitana i ogłoszenie niepodległości wysp owych. W samym czasie udało się ieszcze Wielkorządcy rozbroić wzburzone woysko i w inne części wyspy porozdzielać.

Podług doniesień z Barcelony z d. 25. Października, po obleżeniu przez dni siedm i po uporczywym odporze przeciwników, Castelfollit dostało się w moc woysk Konstytucyynych.

Podług doniesień z Madrytu z d. 31. Października, codzienne od d. 20. nadzwyczayne zgromadzały się Stany. Ich posiedzenia były po naywiększey części poświęcone rozprawom tyczącym się prawa, które przełożył im Minister Spraw Wewnętrznych stosuiąc ie do teraźnieyszego stanu półwyspu.

Jenerał Dublaisel obiął d. 13. Października główne dowództwo nad prowincyią i nad miastem Kadyxem.

Były Minister Skarbu Radca Stanu Manuel de Garay umarł w Almaidzie.

Odebranie stanowiska Castelfolit przez Minę potwierdza się. Jenerał woyska Wiary Romagoza oszańcował się ze czteroma działami za wałami z ziemi na grzbiecie tey góry, którą tylko położenie, nie zaś iak gazety liberalnego stronnictwa wspominały, twierdza broniła. Mina odebrał to mieysce dopiero po trzykrotnym ataku i z wielką stratą. Ze stron obiedwóch potykano się z wielkiem zniechęceniem.

Minister Woyny w przedstawieniu przełożonem Stanom wymienił szczególnieyszych dowodców Antykonstytucyionistów.

W piątey woyskowey dywizyi (w Biskai) Quesada, Ladron, Juanito, Salabery, Zawala, Cabras, Uranga, Lauzarati, Autero, Aquirre, Echeverria, Barutia i Donade z 8,000 piechoty a 450 konnicy. W szóstey woyskowey dywizyi (w Arragonii): Rambia, el Royo, Capaye, el Pulseador, Chambo, Dumas, Miralletas, Sastre i Palomera z 2,000 piechoty a z 300 konnicy. W siódmey woyskowey dywizyi (w Katalonii): Mozen-Antoni, Coll, Romagoza, Romanillo, Vilella, Trappista, Miralles, Jep des Ftangs, Sabater, San Ramon, Mozen-Pujol, Tristani, Bessieres, Busoms, Buchacas, Coragol, Campanera, Ballester, Cerrio, Eroles, Fleires i Ortaffa z 19,000 piechoty i 300 iazdy. Twierdze w tey prowincyi w czasie ninieyszym przez antykonstytucyionistów osadzone są następuiące: Seo d'Urgel, Balaguer, San Ramon i Olot. — Jenerał Riego odpłynął z Algesiras do Ceuty.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Goniec z d. 5. Listopada mówi: »Niektóre z Gazet naszych zapewniały tego poranku, że Lord Grenville został posłem Angielskim na dworze Austryiackim na mieyscu Margrabiego Londonderry. Nowina ta iest fałszywą. Sir Henry Wellesley obeymie to ważne mieysce.

Francyia.

Paryzka Policyia poprawcza sądziła d. 7. Listopada sprawę Benjamina-Constant, który oskarżony został, że do Pana Mangin, Jeneralnego Prokuratora przy Królewskim Sądzie w Poitiers, pisał list pełen potwarzy i niesłuszności. Benjamin-Constant, iak wiadomo, przeciw wyrokowi pierwszey instancyi appellował do Królewskiego Sądu. Lecz Sąd Królewski odrzucił tę appellacyią. I Policyia poprawcza odrzuciła także Sądowe usprawiedliwienia wniesione przez oskarżonego i zabrała się do dalszych działań. Królewski Adwokat mówił przeciw obrońcy Benjamina-Constant, i swoię wymowną rozprawę temi zakończył wy-

razy: »Taka potwarz i obelga rzucona na Jeneralnego Prokuratora, na Sąd (Assis) na osobę Sądową przewodniczącą mu, powinna bydź sądzona ze sprawiedliwą surowością. Wy Mości Panowie, nie będziecie tu sądzić żadnego z owych ciemnych pisarków, zasługuiących raczey na politowanie, niżeli na karę; biegły w sztuce pisania i w technice, współczłonek prawodawczego Zgromadzenia, P. Benjamin-Constant rozmyślnie i w zamiarze zpotwarzenia urzędowey osoby, przestąpił szranki, któremi w iego oczach (w Izbie Deputowanych) ograniczoną była wolność pisania, w celu zapobieżenia iey nadużyciom i szkodliwości. Jeżeli to iest prawdą, że ostatnią i naymocnieyszą podporą budowy Państwa, gdy zaburzyciele chcą iey podstawę podkopać, iest surowość i nieugiętość Władz, łatwo WPanowie przekonacie się sami, że w podobnych stosunkach, gdzie idzie o interes towarzystwa całego, potwarz i poniżenie na Sąd miotane, z nieubłaganą surowością ukarane bydź powinno.« — Poczem Królewski Adwokat wniósł, ażeby P. Constant był ukarany całorocznem więzieniem i karą pieniężną 5,000 franków. — Mallot, obrońca B. Constant żądał i otrzymał ośmdniowe przedłużenie sprawy.

Gdy Jenerał Porucznik, Wice-Hrabia Pamphile de Lacroix, dowódzca piątego woyskowego oddziału, zaczął służbę swoię u Króla, iako Szambelan, rzekł do niego Król Jegomość: »Jenerale! ucieszony iestem z WPana postępowania w Alzacyi; zupełnie odpowiedziałeś moiemu zaufaniu i raz ieszcze powtarzam WPanu świadectwo Moiego Królewskiego ukontentowania.«

W piśmie swoiem d. 8. b. m. (które przybyło sztafetą do Frankfurtu) pisze redaktor Gazety »*Etoile*«: »Wspomnieliśmy wczoray o owych bezrozumnych wieściach przez nowiniarzy w obieg puszczonych; nie chcą oni poprzestać na rozsianych dotąd. Wczoray napłodzili znowu ci Ichmościowie wielką mnogość nowin, czyli sprawiedliwiey powiedziawszy kłamstw lub zmyśleń; temi to wiadomościami udało im się wzniecić niespokoyność w giełdzie i papiery publiczne poczynić upadaiącemi, co tem bardziey czuć się daie, im mniey iest spodziewane i udowodnione. Jakiż będzie skutek tego? Ten tylko, że łatwowierni, zdradzeni sposobem zręcznym wprawdzie, ale iuż zużywanym, wexle, których w chwili przerażenia nabydź nie chcieli, iutro daleko drożey kupią. W samey istocie wczoray po 4. godz. papiery publiczne z 89 fr. i 75 cent. poszły do góry na 90 fr. 40 cent., co udowodnia nasze właśnie uczynione twierdzenie.«

Podług iedney z Gazet Paryzkich z d. 7. b. m. dóm wexlowy »Ouvrard i Komp.« w Paryżu pożyczył Rejencyi Urgelskiey 20 milionów realów. (Podług listów prywatnych 40,000,000).

Hrabia Berthollet, ieden z tworców nowey Chemii i Par Francyi umarł w Paryżu d. 7. Listopada w wieku 73 i 1/2 lat.

Po nowém rozgraniczeniu Arcybiskupstw i Biskupstw we Francyi, zostało się tylko 15 Arcybiskupich Stolic licząc w to i Cambray, którego założeniem Oyciec Święty sam trudnić się będzie; przed rewolucyią było 19; cztéry więc zniesiono: Embrun, Narbonne, Vienne i Arles. Następuiące są nazwiska dawnych Biskupich Stolic, których dyiecezyie teraz podług dawnego obrębu rozdzielone zostały oraz Wersalski i Mouliński Biskupstwa dopiero podczas rewolucyi założone. Oto są owe Biskupstwa: Macon, Chalons sur Saone, Avranches, Lisieux, Auxerre, Laon, Senlis, Noyon, Boulogne, Leon, Treguier, St Malo, Dol, Castre, Vabres, Saintes, Condom, Sarlat, Ax, Lectourne, Commingues, Couserans, Bazas, Oleron, Lescar, Urez, St. Pons, Aleth, Alais, Aot, Riez, Sisteron, Mirepoix, Lavaur, Rieux, Lombez, St. Papoul, Die, Grasse, Vence, Glandeve, Senez, Beziers, Agde, Lodeve, St. Paul-trois-Chateaux, Toulon, Toul, St. Omer, Orange, Sagone, Aleria, Maryiana, Nebbio, Carpentras, Cavaillon i Vaison. Przed rewolucyią, (iak się iuż wspomniało) było wszystkich Arcybiskupstw i Biskupstw 139. Król ieszcze tylu Biskupów mianował: Auch, Blois, Langres, Nevers, Chalons sur Marne, Gap, Verdun, Belley i St. Die; do tych Stolic przyznaczonych Biskupów przeniesiono na inne mieysca a Biskup Gapu umarł.

Niemcy.

Redakcyia gazety Moguncki ey uwiadamia swoich prenumeratorów, że naywyższym wyrokiem z d. 9. b. m. zakazaną została, a przeto nie iest w stanie wypełnić owych obowiązków, których im iest winna. Uprasza, ażeby wszelkie odezwy do expedycyi posyłane były.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.